

Regeringens proposition

1984/85: 101

med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85;

beslutad den 20 december 1984.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för de åtgärder och det ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås utgifter m. m. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för innevarande budgetår. De anslag som begärs uppgår till ca 51 milj. kr. De största anslagen föreslås gå till kostnader för köp av kanslifatighet för utrikesrepresentationen och till medel för nya löneavtal vid Svenska Riksteatern, Dramatiska teatern och Rikskonserter. Vidare föreslås att regeringen får vidta vissa arbetsmarknadspolitiska regeländringar som arbetsmarknadsläget i Uddevalla kan komma att kräva. Dessutom föreslås att SJ får bemyndigande att träffa vissa avtal i samband med överdeckningsarbeten vid Stockholms Central.

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-12-20

Närvarande: Statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Boström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsråden Feldt, Hellström, Boström, Hjelm-Wallén, Göransson, Peterson, Dahl

Proposition med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85

Statsrådet Feldt anför:

De anslag som riksdagen har anvisat sedan statsbudgeten för budgetåret 1984/85 fastställdes har uppförts på tilläggsbudget I (FiU 1984/85: 12). De ytterligare medelsbehov som nu kan överblickas och andra frågor som bör tas upp i detta sammanhang bör sammanfattas i en gemensam proposition angående utgifter på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85. Denna proposition bör föreläggas riksdagen nu. Skulle anslagsframställningar därutöver på tilläggsbudget för innevarande budgetår visa sig ofrånkomliga bör dessa föreläggas riksdagen vid en senare tidpunkt.

Statsråden föredrar förslag till riksdagen i frågor angående anslag m. m. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85. Anförandena redovisas i underprotokollen för resp. departement.

Statsrådet Feldt avslutar:

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att besluta om anslag på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 och vidta övriga åtgärder i enlighet med de förslag som föredragandena har lagt fram.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för de åtgärder och det ändamål som föredragandena har hemställt om.

Regeringen beslutar att de anföranden som redovisas i underprotokollen och en sammanställning över de anslag som regeringen begär skall bifogas propositionen som bilagorna 1-8.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-12-20

Föredragande: statsrådet Hellström

**Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85**

TREDJE HUVUDTITELN

A. Utrikesdepartementet m. m.

A 3. Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen. Med riksdagsskrivelse 1983/84: 243 den 13 april 1984 bemyndigades regeringen att sluta avtal om köp av kanslifastighet, som disponeras av svenska ambassaden i London, på för statsverket förmånligast möjliga villkor. Vidare medgavs att det under sjunde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Inköp av fastigheter m. m. förskottsvis får tas i anspråk för ändamålet och att regeringen i efterhand skulle begära särskilda medel för förvärvet.

Regeringen har nu godkänt ett avtal om förvärv av dispositionsrätten – med en återstående löptid av 95 år – till kanslifastigheten i London för en kostnad av 1,4 milj. pund.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 16 000 000 kr.

Utdrag
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-12-20

Föredragande: statsrådet Boström

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85

SJÄTTE HUVUDTITELN

D. Järnvägar

D.1 Statens järnvägar

Överdäckning vid Stockholms Central. I en skrivelse till regeringen den 15 november 1984 har SJ meddelat att verket, under förutsättning av regeringens godkännande, träffat fyra överenskommelser i syfte att genomföra en överdäckning av norra delen av centralstationsområdet i Stockholm med bussterminal och kontorsbebyggelse. Arbetena avses påbörjas våren 1985 och hela projektet beräknas vara klart år 1990. Kostnaden för projektet beräknas till ca 1 miljard kronor.

För att genomföra projektet har SJ sålunda med Stockholms kommun träffat ett *bytesavtal* som innebär att kommunerna överlåter till SJ dels mark inom och i anslutning till centralbangården, dels ett industriområde i Spånga. Överlåtelsen innebär bl. a. att vissa områden, som SJ redan i dag disponerar med nyttjanderätt, nu övergår till staten med äganderätt. Detta är en förutsättning för den fastighetsbildning som skall möjliggöra en tomträttopplåtelse och därmed genomförandet av överdäckningen. I gengäld överlåter SJ till kommunen mark i första hand vid Södra station i Stockholm för överdäckning med rätt för SJ att på det överlåtna området anlägga, bibehålla och nyttja för järnvägsdriften erforderliga anläggningar. SJ skall vidare till kommunen i mellangift erlagga 15 milj. kr. kontant.

Med Stockholms kommun har SJ vidare träffat ett *stadsplaneavtal*. Detta avtal innebär att parterna skall verka för en ny stadsplan för huvuddelen av centralstationsområdet och bildande av fastighet för att möjliggöra en överdäckning av detta område. SJ har enligt avtalet åtagit sig att utföra vissa arbeten som kommunen skall ersätta med 15 milj. kr. Detta

belopp motsvarar mellangiften som SJ skall erlägga till kommunen enligt bytesavtalet. Vidare skall kommunen, från det statsbidrag som lämnas för det i fördelningsplanen för byggande av statskommunvägar m. m. åren 1984–1993 angivna byggnadsobjektet "CT-terminalen inkl. gatuarbeten i anslutning därtill samt Klarastrandsleden, delen Klarastrandsviadukten – 400 m väster St. Eriksbron", betala SJ 93 milj. kr. Av detta belopp avser SJ att disponera erforderliga medel för att i samband med arbetena för terminalbygget vidta nödvändiga ombyggnader av spårområdet.

SJ har vidare träffat en *överenskommelse med Vasaterminalen AB*. Efter att en ny stadsplan har fastställts och sedan fastighetsbildningen registrerats skall enligt denna överenskommelse upplåtelse av överdäckningen ske med tomträtt till bolaget. Den årliga avgälden skall för perioden den 1 mars 1990 till den 1 mars 2010 utgöra 20 milj. kr. Bolaget har förbundit sig att utföra arbeten inom och i anslutning till fastigheten enligt ett totalentreprenadavtal. Detta avtal innefattar bl. a. byggnation av buss-terminal, allmänna trafikutrymmen, parkerings- och angöringsdäck, vissa gatuarbeten och bangårdsarbeten. I ersättning för dessa arbeten skall SJ till bolaget betala 165 milj. kr. Betalningen sker genom att SJ överlämnar en revers på motsvarande belopp med en lånetid på 20 år. Återbetalningen inleds den 1 mars 1990. Den årliga annuiteten motsvaras därmed av den tomträttsavgäld som SJ erhåller från bolaget under samma period.

Enligt överenskommelsen med Vasaterminalen AB om tomt-rättsupplåtelse har SJ rätt att utan ersättning använda utrymmen för bl. a. bussterminal samt rätt att upplåta terminalutrymmen med nyttjanderätt till ett av SJ, AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) och Stockholms kommun gemensamt ägt aktiebolag – Stockholms Terminal AB. Dessa ägare har träffat ett *konsortialavtal*. Avtalet innebär att bolaget skall bedriva buss-terminalverksamhet och därmed sammanhängande verksamhet. Aktiekapitalet skall utgöra 1 milj. kr. varav SJ skall tillskjuta 400 000 kr. Av de kostnader som inte täcks av intäkter skall SJ svara för 20 procent medan SL står för resterande 80 procent. Erforderliga investeringar i bolaget uppskattas till 15 milj. kr. Detta belopp skall betalas av bolaget genom lån som garanteras av SJ och SL. Dessutom beräknas ett behov av checkräkningskredit på ca 5 milj. kr. som också det skall garanteras av SJ och SL.

SJ hemställer i sin skrivelse att regeringen godkänner *dels* de fyra nämnda överenskommelserna, *dels* att den i konsortialavtalet nämnda garantin för SJ:s del får ställas på upp till 10 milj. kr., *dels* att SJ får aktivera 165 milj. kr. som tillgång i balansräkningen med avskrivningar under 20 år motsvarande amorteringsdelen i annuiteterna om 20 milj. kr., *dels* slutligen att SJ av de 93 milj. kr. som skall erläggas av Stockholms kommun enligt stadsplaneavtalet får disponera erforderlig del för att vidta nödvändiga ombyggnader av spårområdet.

Föredraganden

Det har länge stått klart att terminalsituationen vid Stockholms Central måste förbättras. I området kring centralstationen i Stockholm sammanstrålar i dag två viktiga spårbundna kollektiva trafiksystem, nämligen dels SJ:s fjärrtågs- och pendeltågstrafik, dels SL:s tunnelbanetrafik. Omfattande busstrafik bedrivs vidare från detta område till bl. a. Arlanda flygplats och Nynäshamn varifrån Gotlandstrafiken utgår. Dessutom sker från centralstationsområdet en betydande busstrafik i form av charterresor. För kollektivtrafikens utveckling krävs terminaler som är effektiva och som resenärerna upplever som attraktiva. Det är därför med tillfredsställelse jag konstaterar att SJ och berörda parter nu träffat överenskommelser som samordnat löser terminalfrågorna för såväl den långväga som den kortväga persontrafiken under överskådlig tid. Jag ser det vidare som positivt att överenskommelserna och den omfattande utbyggnaden inte innebär någon ökad belastning på SJ:s ekonomi.

Jag vill i sammanhanget erinra om att riksdagen i december 1983 godkände en överenskommelse mellan staten, SJ och Stockholms läns landsting som möjliggör en utbyggd lokal tågtrafik och som också löser SJ:s kapacitetsproblem för den långväga gods- och persontågtrafiken i Stockholmsområdet. De nu preliminärt träffade överenskommelserna om överdäckning vid Stockholms Central bör enligt min mening komma att innebära en ytterligare avsevärd standardhöjning för såväl den långväga järnvägstrafiken till och från Stockholm som för den lokala och regionala kollektivtrafiken i regionen.

Genom att överdäckningen möjliggör en gemensam terminal för resenärer med lokaltåg, fjärrtåg, flyg och buss samt indirekt även med fartyg för resande till och från Gotland via Nynäshamn underlättas en smidig övergång mellan olika färdmedel. Enligt min mening är det också angeläget med ett förstärkt samarbete mellan våra olika färdmedel som gör att samordnade resor kan främjas. Jag bedömer att en sådan utveckling är till gagn för hela landets trafikförsörjning. Jag är därför beredd tillstyrka att SJ ges erforderliga bemyndiganden för att de preliminärt träffade överenskommelserna skall kunna genomföras.

För att regeringen skall kunna lämna erforderliga bemyndiganden erfordras riksdagens samtycke till den avsedda tomträttsupplåtelsen. Vidare erfordras att riksdagen medger att regeringen låter SJ få – i enlighet med vad som avtalats – ersätta Vasaterminalen AB för utfört arbete genom att lämna en revers på 165 milj. kr. till bolaget.

Jag hemställer mot denna bakgrund att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att statens järnvägar för överdäckning vid Stockholms Central får upplåta fast egendom till Vasaterminalen AB med tomträtt,
2. godkänna att statens järnvägar lämnar en revers på 165 milj. kr. med en lånetid på 20 år till Vasaterminalen AB som ersättning för arbeten i samband med överdäckningen av Stockholms Central.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-12-20

Föredragande: statsrådet Feldt

**Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85**

**Försäljning av fastigheterna 1,2 och 3 i kvarteret Proserpina i Stockholm
(Norra Bancohuset)**

Byggnadsstyrelsen som förvaltar norra Bancohuset i Stockholm föreslår att fastigheterna avyttras. Fastigheterna omfattar hela kvarteret Proserpina och avgränsas av Skeppsbron, Norra Bancogränd, Österlånggatan och Tullgränd.

Norra Bancohuset som är upptaget i förteckningen över byggnadsminnesmärken har sedan flera år varit utrymd. Kvarteret Proserpina är enligt gällande statsplan avsett för allmänna ändamål. För att byggnaden skall kunna användas krävs omfattande och dyra ombyggnadsarbeten. Något behov att använda Norra Bancohuset för ändamål som ligger inom byggnadsstyrelsens lokalhållningsansvar föreligger inte.

Efter förfrågan till ett antal intressenter har byggnadsstyrelsen beslutat erbjuda Statsföretag AB, BS-konsult AB och Armerad Betong Vägförbättringar AB att tillsammans förvärva fastigheten.

Parterna har kommit överens om en köpeskilling om 7 700 000 kr. Därutöver skall köparen reparera och renovera fasaderna på grannfastigheten, Södra Bancohuset, som ägs av staten. Ersättningen för Norra Bancohuset är bestämd på marknadsmässiga grunder.

Riksantikvarieämbetet har godkänt att fastigheterna säljs. Byggnaden kommer efter försäljningen att förklaras som byggnadsminne. Länsstyrelsen har godkänt förslag till skyddsföreskrifter som upprättats av Stockholms stadsmuseum. Köparna har godtagit de bevarandepprinciper som kommit till uttryck i skyddsföreskrifterna.

Jag har inget att erinra mot byggnadsstyrelsens förslag att Norra Bancohuset säljs i enlighet med de av byggnadsstyrelsen redovisade villkoren. Försäljning av statlig egendom till enskilda, där saluvärdet överstiger 5 milj. kr., kan inte avgöras av regeringen utan måste först underställas riksdagens prövning. Jag förordar att så sker nu.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att samtycka till försäljningen av Norra Bancohuset i Stockholm.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträd
1984-12-20

Föredragande: statsrådet Hjelm-Wallén p. 1; statsrådet Göransson p. 2-4.

**Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85**

ÅTTONDE HUVUDTITELN

C. Vuxenutbildning

[1] C 6. **Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.** Genom Kungl. Maj:ts beslut den 25 maj 1973 har bestämmelser meddelats om undervisning för invandrare i svenska språket m. m. Bestämmelserna har ändrats av regeringen senast den 2 februari 1984. Undervisningen, som bedrivs som försöksverksamhet, får innevarande budgetår omfatta högst 490 000 studietimmar.

Undervisningen bedrivs av skolöverstyrelsen i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen och statens invandrarverk och anordnas av studieförbunden.

Statsbidrag utgår vid undervisningen med belopp som varierar mellan 153 kr. 15 öre och 184 kr. 45 öre per studietimme. Av nämnda bidrag får ett belopp som varierar mellan 80 kr. 45 öre och 96 kr. 15 öre per studietimme användas till verifierade kostnader för cirkelledare. Ur bidraget får vidare utgå högst 5 kr. 20 öre per studietimme i lagbunden undervisning och högst 5 kr. 10 öre per studietimme i övrig undervisning till verifierade lönebikostnader.

Föredragandens överväganden

Förhandlingar mellan Folkbildningsförbundet och Svenska facklärarförbundet om nya löne- och anställningsvillkor för cirkelledare i svenska med samhällsorientering för invandrare pågår f. n. Resultatet av förhandlingarna kan komma att medföra behov av förbättrade statsbidrag till studieförbunden för att täcka kostnaderna för ändrade arvoden till cirkelledare samt för lönebikostnader.

Jag finner det angeläget att de höjda statsbidragen till studieförbunden utgår så fort som möjligt efter det att nytt avtal slutits. Studieförbunden får i annat fall först i efterhand kompensation för de kostnader det nya avtalet kan komma att medföra. Härigenom får studieförbunden en hård belastning på sin likviditet.

Regeringen bör därför inhämta riksdagens bemyndigande att, som en följd av kommande nytt avtal mellan Folkbildningsförbundet och Svenska fackläraförbundet, få höja statsbidragen till studieförbunden för svenskundervisning för invandrare.

Jag föreslår att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna att regeringen höjer statsbidragen till studieförbunden för deras verksamhet med svenskundervisning för invandrare i enlighet med vad jag anförde.

F. Kulturverksamhet m. m.

[2] **F 11. Bidrag till Svenska riksteatern.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 104976000 kr. Riksteatern har gjort en framställning om ytterligare medel för budgetåren 1983/84 och 1984/85 till följd av 1984 och 1985 års avtal. Då detta anslag anmäldes i prop. 1983/84: 100 (bil. 10 s. 307) anförde jag att jag hade för avsikt att återkomma i annat sammanhang. Avtal är nu träffade för åren 1984 och 1985. Jag förordar en kompensation som motsvarar löneutvecklingen inom det statligt reglerade avtalsområdet. Med hänvisning härtill förordar jag att anslaget Bidrag till Svenska riksteatern höjs med 8757000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Svenska riksteatern* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 8757000 kr.

[3] **F 14. Bidrag till Dramatiska teatern.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 70359000 kr. Dramatiska teatern har anhållit om ytterligare medel för budgetåren 1983/84 och 1984/85 med hänsyn till kostnadsökningar med anledning av 1984 och 1985 års löneavtal. Jag förordar en kompensation som motsvarar löneutvecklingen inom det statligt reglerade avtalsområdet. Med hänvisning härtill förordar jag att anslaget Bidrag till Dramatiska teatern höjs med 7116000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Dramatiska teatern* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 7116000 kr.

[4] F 15. **Rikskonsertverksamhet.** För innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 46 538 000 kr. Institutet för rikskonserter har nu begärt ytterligare medel för budgetåren 1983/84 och 1984/85 med hänsyn till 1984 och 1985 års löneavtal. Jag förordar en kompensation som motsvarar löneutvecklingen inom det statligt reglerade avtalsområdet. Med hänvisning härtill förordar jag att anslaget Rikskonsertverksamhet höjs med 5 000 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Rikskonsertverksamhet* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Utdrag
ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-12-20

Föredragande: statsrådet Leijon

**Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85**

Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Uddevallaregionen

Uddevallavarvets och Svenska Varvs styrelser beslutade den 11 december 1984 att förbereda nedläggning av Uddevallavarvet och inleda MBL-förhandlingar om detta. Skälet till beslutet är främst att marknaden för bulk- och tankfartyg ytterligare har försämrats. Uddevallavarvet har ca 2200 anställda. 1700 av dessa är kollektivanställda och ca en fjärdedel är 55 år eller äldre. Dessutom tillkommer ca 250 anställda vid Uddevallavarvets dotterbolag Skandiaverken i Lysekil.

Industrin i mellersta Bohuslän har under senare år drabbats av omfattande strukturella förändringar. Under år 1983 har personalstyrkan vid Uddevallavarvet och Skandiaverken minskats med ca 460 personer. Ytterligare ett antal företag i regionen har minskat antalet anställda eller aviserat sådana neddragningar.

Den här situationen kan komma att innebära betydande sysselsättningsproblem i Uddevallaregionen. Sammantaget är uppemot 3000 arbetstillfällen nu i riskzonen.

Regeringen har inlett arbetet med ett brett åtgärdsprogram som kan sättas i gång när definitiv klarhet har nåtts om Uddevallavarvets framtid.

Bland de åtgärder som kan bli aktuella är arbetsmarknads-, regional- och industripolitiska insatser.

Vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder måste kunna sättas in snarast möjligt. Det kan då komma att bli fråga om förstärkningar av personal till arbetsförmedlingen, inrättande av extra arbetslag vid arbetsmarknadsinstitut samt möjlighet att i större utsträckning utnyttja introduktionsstöd och särskilt lönebidrag för arbetshandikappade. Vidare kan det visa sig ändamålsenligt att förbättra vissa stöd och vidta vissa regeländringar i bestämmelserna om arbetsmarknadsutbildning, flyttningsbidrag och näringshjälp enligt arbetsmarknadskungörelsen (1966: 368, omtryckt 1983: 569). Dessutom kan reglerna om bidrag enligt förordningen (1984: 523) om försöksverk-

samhet med bidrag till arbetslösa som startar egen rörelse behöva justeras. Detta kan innebära att ytterligare medel utöver vad riksdagen anvisat för innevarande budgetår kan komma att behövas.

Jag har för avsikt att senare återkomma till riksdagen med en mer detaljerad redovisning av insatserna i Uddevallaregionen och i det sammanhanget återkomma om eventuella ytterligare medel. I avvaktan härpå bör emellertid regeringen inhämta riksdagens bemyndigande att om arbetsmarknadsläget så kräver kunna göra vissa förändringar i bestämmelserna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som jag tidigare har nämnt.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna att regeringen får ändra reglerna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som jag har nämnt och som arbetsmarknadsläget i Uddevallaregionen kan komma att kräva.

BOSTADSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-12-20

Föredragande: statsrådet Gustafsson

**Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85**

ELFTE HUVUDTITELN

B. Bostadsförsörjning m. m.

[1] **B 1. Bostadsstyrelsen.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisats ett förslagsanslag av 52 102 000 kr. Av detta belopp avser 3 milj. kr. medel till bostadsstyrelsens projekt rörande utvidgat datorstöd – UDS – till verksamheten vid bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna. Medlen är avsedda för fortsatt utredningsarbete och för genomförandet. Bostadsstyrelsen har hemställt om ytterligare 4 402 000 kr. för detta ändamål för innevarande budgetår.

För egen del beräknar jag medelsbehovet till 1 milj. kr.

Regeringen har i beslut den 30 augusti 1984 uppdragit åt bostadsstyrelsen att utarbeta ändrade rutiner för utbetalning av räntebidrag. I beslutet angavs att regeringen avsåg att hos riksdagen begära att särskilda medel anvisas för att göra det möjligt för bostadsstyrelsen att ändra i det nuvarande datasystemet så att de nya utbetalningsrutinerna kan genomföras. Styrelsen har beräknat kostnaderna för ändringarna till 2 415 000 kr. för innevarande budgetår och hemställt om att denna summa ställs till förfogande för ändamålet. Jag beräknar i likhet med bostadsstyrelsen medelsbehovet till 2 415 000 kr.

Riksdagen har i enlighet med regeringens förslag i prop. 1983/84:90 beslutat (BoU 28, rskr 303) att det bildas ett särskilt av staten helägt kreditaktiebolag med uppgift att på den prioriterade kreditmarknaden låna upp de medel som krävs för den statliga bostadslångivningen.

Med anledning av riksdagens beslut har bostadsstyrelsen hos regeringen hemställt om att 2 705 000 kr. ställs till styrelsens förfogande för ändringar av det nuvarande datasystemet så att utbetalning enligt den nya ordningen kan ske fr. o. m. den 1 juli 1985.

För egen del beräknar jag kostnaderna för ändamålet till 1,5 milj. kr.

Jag förordar att regeringen föreslår riksdagen att på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ytterligare 4 915 000 kr. för de ändamål som jag här har redogjort för.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen.

att till *Bostadsstyrelsen* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av sammanlagt 4 915 000 kr.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-12-20

Föredragande: statsrådet Peterson såvitt avser p. 1–2 och 4–5; statsrådet Dahl såvitt avser p. 3

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85

TOLFTE HUVUDTITELN

B. Industri m. m.

[1] B 20. **Bidrag för omlokaliseringsskostnader m. m. till Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1984/85.

Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling (SIFU) bedriver fortbildning för bl. a. småföretag inom främst tekniska och ekonomiska ämnen. SIFU:s administration – förutom elektronikavdelningen – och viss kursverksamhet är förlagd till Borås i enlighet med statsmakternas omlokaliseringsbeslut (prop. 1973: 55, InU 22, rskr 220). En betydande del av själva kursverksamheten bedrivs dock i Stockholm.

Av olika skäl kom utflyttningen till Borås att äga rum först under sommaren 1982. Flyttningen har inneburit såväl merkostnader som minskade intäkter för SIFU. Under budgetåret 1983/84 har, som en följd av utflyttningen till Borås, vissa omlokaliseringar skett även inom de grenar av SIFU:s verksamhet som är kvar i Stockholm. Också dessa omflyttningar har medfört ekonomiska påfrestningar.

SIFU erhöll t. o. m. budgetåret 1982/83 vissa statsbidrag för att täcka omlokaliseringsskostnader. Därefter har stiftelsen temporärt fått finansiera sådana kostnader med egna medel. I skrivelse den 10 maj 1983 redogjorde stiftelsen för sina beräknade omlokaliseringsskostnader och andra omställningskostnader t. o. m. budgetåret 1983/84 och anhöll om statsbidrag för ändamålet. I samband med sin anslagsframställning för budgetåret 1985/86 har SIFU preciserat sina anspråk på bidrag för omlokaliseringsskostnader till 3,7 milj. kr.

För egen del vill jag anföra följande.

SIFU är affärsdrivande. De negativa ekonomiska verkningarna av omlokaliseringen har under en övergångsperiod varit betydande. Det gäller även intäktssidan. Det ordinarie statsbidraget till SIFU har minskat från 22 milj. kr. för budgetåret 1982/83 till 18 milj. kr. för innevarande budgetår. SIFU har därför inte kunnat kompensera sig för de ekonomiska påfrestningar som omlokaliseringen har medfört. Det har fått till följd att stiftelsen under de två senaste verksamhetsåren redovisat förluster på totalt ca 3,4 milj. kr. F. n. har stiftelsen ett negativt eget kapital.

SIFU:s verksamhet är av stor betydelse för främst spridningen av tekniska och ekonomiska kunskaper bland småföretagen. På grund av de senaste årens omställningsproblem har stiftelsen saknat resurser att i tillräcklig omfattning både utveckla och genomföra kurser. Det är enligt min mening inte godtagbart att den omlokalisering som riksdagen beslutade om får sådana konsekvenser. Jag förordar därför att ett statligt bidrag på 3,7 milj. kr. lämnas till stiftelsen, som en engångsinsats, för att slutligt täcka omlokaliseringskostnader m. m. Eventuellt kvarstående kostnader för omlokaliseringen får bäras av stiftelsen inom ramen för det reguljära statsbidrag som riksdagen anvisar. Engångsinsatsen om 3,7 milj. kr. bör anvisas i form av ett särskilt reservationsanslag.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag för omlokaliseringskostnader m. m. till Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 3 700 000 kr.

D. Mineralförsörjning m. m.

[2] **D 1. Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering m. m.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisats ett reservationsanslag av 66 303 000 kr.

Verksamheten vid Sveriges geologiska undersökning (SGU) är till största delen lokaliserad till Uppsala med filialkontor i Lund och Göteborg. Filialkontoret i Lund har under många år varit spritt på flera olika lokaler. Under våren 1984 samlades verksamheten i en lokal. Byggnadsstyrelsen har svarat för nödvändig ombyggnad av denna. Kostnaden för ombyggnaden uppgick till 725 000 kr. Denna kostnad samt den ökade hyreskostnaden under innevarande budgetår, 306 000 kr., har inte tagits med vid beräkningen av SGU:s anslag. Medel för att täcka dessa kostnader, sammanlagt 1 031 000 kr. bör ställas till SGU:s förfogande under innevarande budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering m. m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 1 031 000 kr.

E. Energi

[3] E 21. **Verksamheten i Ranstad.** Anläggningarna i Ranstad uppfördes under tiden 1960–1965 av AB Atomenergi (numera Studsvik Energiteknik AB) för utvinning av uran ur alunskifferlagrets uranrika zon. Anläggningen kördes i provdrift under budgetåret 1965/66 och därefter i produktion t. o. m. budgetåret 1968/69. Från budgetåret 1969/70 har anläggningen använts för processutveckling avseende uranutvinning samt avancerade processer som syftar till utvinning av flera produkter ur skifferråvaran.

Sedan år 1978 ägs Ranstadsverket av Ranstad Skifferaktiebolag (RSA) med Aktiebolaget Svensk Alunskifferutveckling (ASA), Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) och Studsvik Energiteknik AB (Studsvik) som ägare. ASA ägs i sin tur av Boliden AB och LKAB. Sedan budgetåret 1978/79 har verksamheten i Ranstad finansierats med ett statligt villkorslån om totalt 128 milj. kr. till ASA.

Verksamheten i Ranstad har sedan år 1969 när Ranstadsverket sysselsatte ca 200 personer successivt trappats ned. I januari 1984 varslades de 20 kvarvarande anställda och de flesta har i dag hittat andra anställningar.

Den verksamhet som återstår på det stora industriområdet är i princip fastighetsförvaltning och drift av vatten- och reningsanläggningar. Detta sker inom ramen för RSA.

Den forskning som bedrivits i RSA med slaggande förgasning på uppdrag av ASA är i dag avslutad. En viss forskningsverksamhet bedrivs dock på rent kommersiella grunder av det nystartade Ranstad Mineral AB. De uppdrag som hittills erhållits ligger inom det hydrometallurgiska området och utförs i Ranstadsbolagets lokaler.

De intressenter (Boliden, LKAB och Studsvik) som har deltagit i utvecklingen av förgasningsprocessen, har inget intresse av att driva arbetet vidare utan särskilda medelstillskott.

När det i slutet av 1960-talet stod klart att planerna på uranutvinning i Ranstad inte skulle fullföljas påbörjades de första arbetena med att återställa området. Betydande insatser har skett för att återställa delar av såväl lakrestområdet som dagbrottsområdet. Det har också bedrivits viss försöksverksamhet med rekultivering av vissa markytor.

Bland de arbeten som återstår kan nämnas t. ex. dagbrottets västra del och dithörande transporttunnlar. Vidare återstår kanterna på lakrestområdet. På sikt måste ställning tas till om dagbrottet och underjordsanläggningarna kan vattenfyllas. Vidare måste åtgärder vidtas för slutlig återställning av lakrestområde och dithörande vattenreningssystem.

Enligt ett konsortialavtal mellan Studsvik, LKAB och Boliden har Studsvik åtagit sig att ensamt svara för de ekonomiska förpliktelserna avseende återställningsarbetena vid en eventuell nedläggning av verksamheten vid Ranstadsverket.

Gällande koncession för brytning av alunskiffer utlöper vid utgången av

år 1984. Tillräckliga motiv föreligger enligt RSA inte för en begäran om en förlängning av bolagets brytningskoncession.

Studsvik har i skrivelser till regeringen den 30 augusti och den 19 november 1984 hemställt om medel för att i samband med att brytningskoncessionen upphör ta fram underlag för det fortsatta återställningsarbetet.

Bolaget har definierat fyra skeden i projektet: programskedet, utredningsskedet, återställningsskedet och uppföljningsskedet. Det första skedet går att beskriva och kostnadsberäkna med noggrannhet, medan de därefter följande skedena nu endast kan beskrivas översiktligt.

Programskedet syftar enligt Studsvik till att tillsammans med berörda kommuner och myndigheter översiktligt kartlägga problemområden, skissera möjliga åtgärder samt belysa framtida användning av de åtgärdade markområdena. Programskedet kommer enligt bolaget att resultera i ett eller flera förslag till åtgärder. Arbetet i denna första fas beräknas ta ca ett halvt till ett år i anspråk och kosta 500 000 kr. Den efterföljande utredningsfasen beräknas behöva ta 1–2 år i anspråk och kosta ca 3,5 milj. kr.

Föredragandens överväganden

Vid riksdagsbehandlingen våren 1984 av regeringens proposition om forskning (prop. 1983/84: 107 bil. 9, NU 45, rskr 407) konstaterade näringsutskottet att frågan om återställningsarbeten i Ranstad bereds inom regeringskansliet. Utskottet anförde att regeringen borde verka för en fortsättning av verksamheten vid Ranstad. Detta skulle ske genom att befintliga anläggningar och kompetens utnyttjas för fortsatta forsknings- och utvecklingsinsatser. Utskottet ansåg att en viss forsknings- och utvecklingsverksamhet inom området förgasning bör drivas vidare under åtminstone den närmaste treårsperioden. Inom området våtkemisk metallutvinning borde enligt utskottet en fortsatt verksamhet kunna bedrivas med klart affärs-mässiga utgångspunkter. Utskottet påpekade också att bolaget hade att förvalta vissa fastigheter.

Vad beträffar finansieringen av forskningsverksamheten m. m. skulle enligt utskottet prövas möjligheterna att inom ramen för tidigare beviljade medel lösgöra resurser härför. Utskottet anförde att så skulle kunna ske genom att bolagets intressenter återbetalar återstående lån i snabbare takt än vad som gäller enligt nuvarande lånevillkor. Regeringen borde, ansåg utskottet, ta upp förhandlingar med intressenterna enligt dessa riktlinjer.

Riksdagen beslutade (rskr 407) i enlighet med utskottets förslag.

För egen del vill jag anföra följande:

De tekniker och ingenjörer som var verksamma i det numera planenligt avslutade projektet för slaggande förgasning är inte längre kvar i RSA. Någon förgasningsverksamhet förekommer således inte längre. Det är därför enligt min mening svårt att genomföra det av riksdagen föreslagna fortsatta forsknings- och utvecklingsarbetet vid Ranstad. Ett fortsatt forsk-

nings- och utvecklingsarbete skulle möjligen till mycket höga kostnader kunna återupptas med hjälp av konsulter och inhyrd personal.

F. n. pågår verksamhet med förgasning av fasta bränslen framför allt vid Studsvik men även vid t. ex. Metallurgiska forskningsstationen i Luleå (MEFOS). Den verksamhet som bestrids med medel från energiforskningsprogrammet sker inom delprogrammet Bränsleförädling, som administreras av statens energiverk. Det ankommer på statens energiverk att utifrån de riktlinjer riksdagen lagt fast ta ställning till hur medlen inom delprogrammet Bränsleförädling skall användas. Energiverket finansierar verksamhet som är inriktad bl. a. på generell förgasningskunskap.

Med de begränsade resurser som står till buds för forskning inom området förgasning av bränslen är det angeläget att hålla samman verksamheten så att högsta möjliga effektivitet uppnås. Ett återupptagande av förgasningsverksamheten i Ranstad skulle försvåra detta.

När det så gäller möjligheten att omförhandla återbetalningsvillkoren för det lämnade statliga lånet, gör jag efter kontakter med låntagaren följande bedömning. Det är i och för sig möjligt att förhandla med låntagaren med syfte att nå en snabbare återbetalning av lånet. En förutsättning för att ett sådant resultat skall uppnås är dock, att staten är beredd att ekonomiskt kompensera låntagaren för de försämrade villkoren. Jag finner det därför inte meningsfullt att gå vidare med förhandlingar i frågan.

När det gäller brytningskoncessionen delar jag RSA:s uppfattning att det saknas förutsättningar för en förnyad koncession. I likhet med RSA och Studsvik anser jag därför att förberedelser för återställningsarbetena bör inledas. Enligt koncessionsvillkoren skall bolaget bl. a. vidtaga nödvändiga åtgärder för att allteftersom syndigheten tillgodogörs återställa marken i lämpligt skick och därvid ställa sig till efterrättelse de föreskrifter i naturvårdande syfte som länsstyrelsen efter hörande av bergmästarämbetet kan komma att meddela. Vidare kan regeringen enligt koncessionsvillkoren meddela ytterligare villkor. Genom en förstudie i samråd med bl. a. berörda myndigheter bör olika alternativ kunna analyseras och värderas. Länsstyrelsen har därefter att meddela föreskrifter för återställningsarbetena. Studsvik har i form av ett konsortialavtal iklätt sig statens ansvar för de ekonomiska förpliktelser som är förenade med återställning av Ranstadsområdet. Dessa förpliktelser aktualiseras i samband med koncessionens upphörande. Jag föreslår mot denna bakgrund att Studsvik Energiteknik AB erhåller 500 000 kr., som krävs för att genomföra den första fasen (programskedet) i en förstudie med syfte att kunna presentera en återställningsplan för området. Därutöver bör medel beräknas för rening av vatten från lakrestområde, läns hållning i dagbrott och underjord samt vattenkontrollprogram. Jag har beräknat kostnaderna för de senare åtgärderna till 1 milj. kr. för budgetåret 1984/85.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. ta del av vad jag har anfört om forsknings- och utvecklingsverksamhet inom området förgasning,

2. till *Verksamheten i Ranstad* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

F. Teknisk utveckling m. m.

[4] **F 5. Europeiskt rymdsamarbete m. m.** Under denna rubrik har regeringen bemyndigats att under budgetåret 1984/85 ikläda staten nya förpliktelser inom rymd- och fjärranalysområdet om högst 145 milj. kr.

Med anledning av att beslut om vissa internationella samarbetsprojekt förskjutits från budgetåret 1983/84 till budgetåret 1984/85 föreligger behov av att utöka bemyndiganderamen för innevarande budgetår med ytterligare 55 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att under budgetåret 1984/85 – utöver tidigare lämnade bemyndiganden – ikläda staten förpliktelser inom rymd- och fjärranalysområdet om ytterligare högst 55 000 000 kr.

[5] **F 21. Aktieägartillskott till aktiebolag inom det marintekniska området.**

Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 8,5 milj. kr. Medlen är avsedda att täcka vissa skuldposter, såsom skuld till byggnadsstyrelsen, balanserade förluster samt semesterskuld m. m., i marintekniska institutets balansräkning vid myndighetens upphörande den 30 juni 1984. Fr. o. m. den 1 juli 1984 bedrivs institutets verksamhet av det nyinrättade bolaget SSPA Maritime Consulting AB.

SSPA Maritime Consulting AB har den 31 augusti 1984 till industridepartementet inkommit med årsbokslut för budgetåret 1983/84 för marintekniska institutet samt hemställt om ett aktieägartillskott för att täcka de poster i institutets balansräkning som ursprungligen avsågs.

Föredragandens överväganden

Beräkningarna som låg till grund för medelstillelningen under detta anslag för budget 1984/85 var preliminära eftersom det slutliga bokslutet för myndigheten inte förelåg. Enligt bl. a. bokslutet för budgetåret 1983/84 för marintekniska institutet uppgår de i budgetpropositionen 1984 upptagna posterna som skulle täckas av staten till 11 041 000 kr. Jag räknar därför med ett ytterligare medelsbehov av $(11\,041\,000 - 8\,500\,000 =) 2\,541\,000$ kr. för detta ändamål.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Aktieägartillskott till aktiebolag inom det marintekniska området* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 2 541 000 kr.

**Förteckning
över av regeringen hos riksdagen i prop. 1984/85: 101 begärda anslag
på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85**

Statsutgifter

III. Utrikesdepartementet

A 3 Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen, *reservationsanslag* 16 000 000 kr.

VIII. Utbildningsdepartementet

F 11 Bidrag till Svenska riksteatern, *reservationsanslag* 8 757 000 kr.

F 14 Bidrag till Dramatiska teatern, *reservationsanslag* 7 116 000 kr.

F 15 Rikskonsertverksamhet, *reservationsanslag* 5 000 000 kr.

XI. Bostadsdepartementet

B 1 Bostadsstyrelsen, *förslagsanslag* 4 915 000 kr.

XII Industridepartementet

B 20 Bidrag för omlokaliseringskostnader m. m. till Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling, *reservationsanslag* 3 700 000 kr.

D 1 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kontering m. m., *reservationsanslag* 1 031 000 kr.

E 21 Verksamheten i Ranstad, *reservationsanslag* 1 500 000 kr.

F 21 Aktieägartillskott till aktiebolag inom det marintekniska området, *reservationsanslag* 2 541 000 kr.

Summa statsutgifter 50 610 000 kr.

